

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคพลังไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว กรณีไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศ กำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพลังไทยเป็นพรรคการเมือง (คือภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔)

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้ พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ (๑๓ คน) พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคพลังไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง

ปรากฏว่า นายพิศิษฐ์ แจวจันทิก เลขานุการพรรคทำการแทนหัวหน้าพรรคพลังไทย ยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคพลังไทยได้รับการจดทะเบียนตั้งเป็น พรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้ดำเนินการทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว พร้อมทั้งสมาชิกห้าพันคนรวมกันทั้งสี่ภาคแล้ว โดยนำไปยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งบอกว่าเลยกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แล้ว จึงไม่รับสมาชิกของพรรคพลังไทย

นอกจากนั้น เลขานุการพรรคซึ่งทำการแทนหัวหน้าพรรคพลังไทยได้ต่อสู้ว่าพรรคพลังไทย ได้รับการจดทะเบียน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งเป็นหนังสือ ให้พรรคทราบ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ การนับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จึงเริ่มนับ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่ทราบว่าคุณนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียน

การจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ไม่ใช่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ดังนั้น เมื่อพรรคนำรายชื่อสมาชิก ห้าพันคนและสาขาทั้งสี่ภาคไปยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงไม่เลยเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ ทั้งนี้ พรรคพลังไทยมีสมาชิกครบห้าพันคนและมีสาขาครบสี่ภาคตามมาตรา ๒๕ แล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงของพรรคพลังไทยรวมไว้ในสำนวน และส่งสำเนาคำชี้แจงดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ หากประสงค์จะชี้แจงเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำชี้แจง ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำร้องจัดตั้งพรรคพลังไทยแล้วเห็นว่าถูกต้องครบถ้วน จึงรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพลังไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๒๓/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พร้อมทั้งมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคพลังไทยทราบ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และได้ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๒๒ ง วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ในทางปฏิบัติ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ใด ย่อมมีผลเป็นการก่อตั้งสิทธิและหน้าที่ของพรรคการเมืองในฐานะนิติบุคคลโดยสภาพในวันนั้นตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้พรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนโยบาย ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในฐานะนิติบุคคลที่สามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ดังนั้น การนับเวลาการจัดตั้งพรรคการเมืองจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั่นเอง คือตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเมื่อนับวันจัดตั้งพรรคพลังไทยตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ครบ ๑๘๐ วัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้รับรายงานจากพรรคพลังไทยว่าได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ รับคำชี้แจงและเอกสารประกอบไว้ในคำร้องเดิม ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ ในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรค การเมืองไว้ในสำนวน

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นรายชื่อสมาชิกจำนวนห้าพันคนและ การจัดตั้งสาขาพรรคในสี่ภาค ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เพราะผู้ถูกร้องยอมรับว่าได้นำไปยื่น ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ สำหรับประเด็นว่า เวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เริ่มนับ ตั้งแต่วันใดนั้น เห็นว่า ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ (วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคพลังไทย) ตามความเห็นของผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย คำชี้แจง ของผู้ถูกร้องที่เห็นว่า ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ (วันที่ผู้ร้องมีหนังสือแจ้ง ผู้ถูกร้อง) ไม่อาจรับฟังได้ และเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการใดๆ ให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุที่ “ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ...” ของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เท่ากับยอมรับโดยปริยายว่า ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่ กฎหมายกำหนด ส่วนประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้มีการยื่นรายชื่อ สมาชิกจำนวนห้าพันคน รวมทั้งการจัดตั้งสาขาพรรคทั้งสี่ภาคของพรรคพลังไทยครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ไว้ตามมาตรา ๒๕ แล้วนั้น ไม่อาจรับฟังเพื่อให้พ้นผิดในข้อกฎหมายตามคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมืองได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังไทยได้ตามคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ